



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 104/2022-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zastúpenej JUDr. Richardom Schwarzom, advokátom, Podzámska 32, Nové Zámky, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 147/2019 takto

### r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 147/2019 **b o l o p o r u š e n é** základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 147/2019 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **300 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Bratislava V **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava V **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **493,10 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e** .

### O d ô v o d n e n i e :

#### I.

#### Ústavná sťažnosť sťažovateľky a jej argumentácia

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. februára 2022, prijatou na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 104/2022 z 1. marca 2022 domáha

vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľka navrhuje prikázať Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, priznať jej finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

2. V napadnutom konaní sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalobkyne. Návrhom na vydanie platobného rozkazu doručeným okresnému súdu 21. novembra 2019 sa proti spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“) domáha zaplatenia sumy 176 836,09 eur. Okresný súd do podania ústavnej sťažnosti nenariadil žiadne pojednávanie a meritórne vo veci nerozhodol. Podaniami z októbra 2020, z apríla a novembra 2021 sťažovateľka žiadala okresný súd o odstránenie prietáhov. Predseda súdu jej zaslal odpoveď, že nezistil prietahy v konaní. V konaní nejde o nepatrnú sumu, žalovaná bola dokonca uznaná podľa vyjadrenia z októbra 2020, je jednoduché vydať platobný rozkaz, resp. nariadiť pojednávanie a meritórne rozhodnúť.

3. Z hľadiska zložitosti ide o vec obchodnoprávneho charakteru patriacu k štandardnej agende všeobecných súdov, absolútne nie je zložitá, takže ju súd mal skončiť do niekoľkých mesiacov. Sťažovateľka neprispela žiadnymi okolnosťami k vzniku prietáhov. Okresný súd bol vo veci samej nečinný. Prvý jednoduchý úkon, a to výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, urobil 3. februára 2020 a sťažovateľku vyzval na podanie vyjadrenia k vyjadreniu žalovanej až 20. apríla 2021. Frekvenciu týchto procesných úkonov nemožno z ústavnoprávneho hľadiska akceptovať. Sťažovateľka predpokladá odôvodňovanie nečinnosti okresného súdu z jeho strany pandemiou COVID-19, množstvom vecí či personálnymi a organizačnými otázkami, čo podľa sťažovateľky v zásade nie sú ústavne významné problémy pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom.

## II.

### Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

#### II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že po úhrade súdneho poplatku 4. februára 2020 vykonával procesné úkony podľa § 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V čase odpovede predsedníčky súdu č. k. Spr 2047/2021 zo 14. apríla 2021 boli procesné úkony vykonávané v primeranej lehote pri objektívnom posúdení situácie spôsobenej pandemiou v rokoch 2020 a 2021, ako aj zaťažnosti súdneho oddelenia zákonnej sudkyne JUDr. Tamášiovej (667 vecí k 30. septembru 2020 a 526 vecí k 30. novembru 2021). Zákonná sudkyňa nariadila termín pojednávania na 25. máj 2022. Výšku požadovaného primeraného finančného zadostučinenia považoval okresný súd za neprimeranú a neopodstatnenú pri poukazaní na nález č. k. III. ÚS 69/2011 z 3. mája 2011. Súhlasil s upustením od ústneho pojednávania.

5. Okresný súd pripojil aj chronologický prehľad úkonov, podľa ktorého mu žaloba bola doručená 21. novembra 2019. Sťažovateľka doplnila 22. novembra 2019 prílohy žaloby. Výzvou z 20. januára 2020 doručenou 3. februára 2020 bola sťažovateľka vyzvaná na úhradu súdneho poplatku za žalobu. Žalovaná bola uznesením z 23. septembra 2020 vyzvaná na vyjadrenie

k žalobe. Vyjadrenie žalovanej bolo okresnému súdu doručené 7. októbra 2020. Uznesením zo 16. apríla 2021 bola sťažovateľka vyzvaná na podanie repliky, ktorá bola doručená súdu 20. apríla 2021. Žalovaná bola potom uznesením z 10. decembra 2021 vyzvaná na podanie dupliky. Termín pojednávania bol nariadený 22. februára 2022.

## **II.2. Replika sťažovateľky:**

6. Sťažovateľka uviedla, že okresný súd žiadnym právne relevantným spôsobom nezdôvodnil, prečo došlo k prietahom v konaní. Odôvodnenie prietahov objektívnou situáciou spôsobenou pandémiou COVID-19 a zvýšenou zaťaženosťou zákonnej sudkyne absolútne neobstojí a žiadnym spôsobom neospravedlňuje príčiny prietahov. Zákonná sudkyňa pochybila tým, že nerozhodla o vydaní platobného rozkazu, resp. nenariadila termín pojednávania. Tvrdenia predsedníčky súdu v spojení s chronológiou úkonov rozhodne nepreukazujú, že by okresný súd priebežne konal. Je neprípustné, aby pri jednoduchej veci podloženej aj vyjadrením žalovanej strany súd určil termín pojednávania po vyše 27 mesiacoch bez rozhodnutia v skrátenom konaní platobným rozkazom.

## **III.**

### **Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti**

7. Sťažovateľka namieta porušenie práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zbytočnými prietahmi v ňou iniciovanom civilnom spore, ktorý je bez rozhodnutia vo veci samej.

#### **III.1. K porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:**

8. V posudzovanom prípade možno primeranosť dĺžky konania v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [v ktorých obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020)] postupom okresného súdu posudzovať od doručenia žaloby 21. novembra 2019.

9. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala v predmetnej veci počas konania.

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade rovnaký), ústavný súd zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) a jeho význam pre sťažovateľa.

11. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd zistil, že predmetom sporu je zaplatenie kúpnej ceny za dodaný tovar, čo majú preukazovať predložené faktúry a dodacie listy. Po právnej stránke vec patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, a teda sa nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti.

Aj keď sa sťažovateľka odvoláva na vyše 60 faktúr, nejde o skutočnosť, ktorá by spôsobovala osobitnú zložitosť veci a ktorá by ovplyvňovala dĺžku napadnutého konania. Žalovaná podľa vyjadrenia z októbra 2020 „*nerozporuje pohľadávku*“ sťažovateľky.

12. Právoplatné rozhodnutie o žalobe má pre sťažovateľku z jej subjektívneho hľadiska význam, keď uvádza, že ide o „*značnú sumu*“. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. Európskeho súdu pre ľudské práva nejde o konanie, pri ktorom je zvýšená požiadavka na rýchlosť konania.

13. Ku kritériu správania sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že dodržiavala procesné lehoty, promptne reagovala na výzvy súdu, nenechávala uplynúť celé lehoty poskytnuté jej súdom. Zaujímal sa o priebeh konania, žiadala o jeho urýchlenie (v októbri 2020, v apríli a novembri 2021). K jej správaniu je potrebné uviesť, že súdny poplatok splatný podaním návrhu zaplatila až na výzvu, ktorú jej súd adresoval v primeranom čase po podaní žaloby, preto obdobie do jeho zaplataenia nemohlo byť považované za nečinnosť. V nadväznosti na doručenie vyjadrenia žalovanej k žalobe v apríli 2021 trvala na vydaní platobného rozkazu (z dôvodu uznania a nespochybnenia nároku žalovanou) alebo na nariadení pojednávania, ale výslovne nenavrhol súdu postup podľa § 282 CSP, čím mohla odpadnúť potreba nariadiť pojednávanie.

14. V súvislosti s hodnotením postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľkou a okresným súdom. Účastníci sa na popise priebehu napadnutého konania zhodli. Ústavný súd preto vychádzal z priebehu konania ako z nespornej skutočnosti bez potreby bližšieho reprodukovania úkonov. Pre úplnosť dodáva, že podaním z februára 2022 sťažovateľka upravila petit návrhu v časti príslušenstva z dôvodu zaplataenia jednej z faktúr pred podaním žaloby.

15. Ústavný súd konštatuje, že od podania žaloby do podania ústavnej sťažnosti uplynuli 2 roky a 2 mesiace. Dovtedy okresný súd ukončil štádium výmeny procesných podaní strán, ale nevykonal pojednávanie, na ktorom by bola prednesená žaloba a vykonávané dôkazy. V napadnutom konaní ústavný súd identifikoval niekoľko časových úsekov bez vykonania akéhokoľvek procesného úkonu súdu. Prvý po zaplataení súdneho poplatku za žalobu vo februári 2020 do výzvy žalovanej na vyjadrenie k žalobe v septembri 2020 (viac ako 7 mesiacov), druhý po doručení vyjadrenia žalovanej k žalobe v októbri 2020 do jeho zaslania sťažovateľke na podanie repliky v apríli 2021 (viac ako 6 mesiacov) a tretí v trvaní viac ako 7 mesiacov od doručenia repliky v apríli 2021 do výzvy žalovanej na podanie dupliky v decembri 2021. Postup okresného súdu bol tak opakovane ovplyvnený jeho nečinnosťou, pričom po dlhšom časovom odstupe súd vykonal iba jednoduché procesné úkony (výzvy vo forme štandardného uznesenia).

16. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu okresného súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť súdov od marca roku 2020. Keďže napadnuté konanie doteraz prebiehalo len v písomnej forme, ústavný súd nepovažuje všeobecné ospravedlňovanie doterajšej dĺžky konania protipandemickými opatreniami za úplne priliehavé. Obmedzenie vykonávať pojednávania do priebehu konania výrazne nemohlo zasiahnuť, pretože až do februára 2022 žiadne nebolo nariadené. V čase ukončenia výmeny procesných podaní strán boli v zmysle vtedy trvajúceho núdzového stavu platné obmedzenia, podľa ktorých išlo o vec spadajúcu pod výnimku z vykonávania pojednávani (zákon č. 62/2020 Z. z. o niektorých mimoriadnych opatreniach v súvislosti so šírením nebezpečnej

nákazlivej ľudskej choroby COVID-19 a v justícii a ktorým sa menia a dopľňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov, ako aj prijatá vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávani, hlavných pojednávani a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu v znení neskorších predpisov). Uvedenú skutočnosť ústavný súd reflektuje a zohľadnil ju pri priznaní finančného zadosťučinenia.

17. Primárnou úlohou okresného súdu je zvolit' vždy taký postup, aký považuje v konkrétnych okolnostiach prípadu za najvhodnejší a najefektívnejší z pohľadu poskytovania súdnej ochrany. Úlohou ústavného súdu je vyhodnotit' postup ako celok z hľadiska označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Napriek tomu ústavný súd poznamenáva, že vedomosť okresného súdu o obmedzeniach spojených s osobným kontaktom so sporovými stranami a ich zástupcami mohla nasmerovat' jeho úvahy do možného procesného postupu rozhodnúť v skrátanom konaní spôsobom navrhovaným sťažovateľkou. Okresný súd sa však ani v tomto konaní nevyjadril k možnosti rozhodnúť vo veci platobným rozkazom.

18. K obrane okresného súdu o jeho vnútorných organizačných pomeroch či subjektívnych dôvodoch sudcu ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako ani skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

19. Zistené skutočnosti sú postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania vzhľadom na aktuálne dosiahnutý procesný stav je z ústavného hľadiska neakceptovateľná. Napadnuté konanie je z hľadiska nastolenia právnej istoty sťažovateľky fakticky v rovnakom stave ako po podaní žaloby aj po 28 mesiacoch trvania konania. Bude to tak prinajmenšom ešte do 25. mája 2022, teda 2 roky a 6 mesiacov po podaní žaloby. Pritom od októbra 2020 mal okresný súd vedomosť o tom, že žalovaná nevznáša žiadne vecné výhrady k dôvodnosti žaloby. Postup okresného súdu v napadnutom konaní nesmeroval efektívne k rýchlemu odstráneniu stavu právnej neistoty. Svojou neospravedlnenou nečinnosťou okresný súd prispel k dĺžke napadnutého konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľky porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

#### IV.

#### **Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia**

20. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

21. Ústavný súd v nadväznosti na svoje zistenia prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu). Tento príkaz by vzhľadom na namietané a zistené porušenie základného práva i na doterajšie neskončenie konania mal byť konajúcemu súdu adresovaný.

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

23. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, čo odôvodňuje tým, že ide o spor, kde žaluje značne vysokú finančnú sumu, ktorej „*doposiaľ nepriznanie*“ jej spôsobuje značnú ujmu.

24. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru a zásadu spravodlivosti, ako aj skutočnosť, že sťažovateľka mohla dôvodne pociťovať právnu neistotu spôsobenú neúčinným postupom okresného súdu. Do úvahy zobral tiež celkovú dĺžku konania, postoj a správanie sťažovateľky v súdnom konaní. Zohľadnené bolo aj zavinenie súdu vo vzťahu k možnostiam urýchliť jeho konanie. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadosťučinenie v tejto veci predstavuje sumu 300 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

## V.

### Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 493,10 eur.

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je v sume 193,83 eur a hodnota režijného paušálu je v sume 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca sťažovateľky je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH. Odmenu za tretí úkon (vyjadrenie z 23. marca 2022 k vyjadreniu okresného súdu k ústavnej sťažnosti) nepriznal. Túto skutočnosť ústavný súd odôvodňuje tým, že právny zástupca sťažovateľky v tomto podaní iba zopakoval skutočnosti už skôr uvedené v ústavnej sťažnosti, ktoré preto nemali vplyv na rozhodnutie ústavného súdu vo veci samej.

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

**V Košiciach 12. apríla 2022**

**Ladislav Dudíťš**  
**predseda senátu**